

NEJTĚŽŠÍ BYLY TY VÝSLECHY...

Bohumil Zhof (*1928)

Na odpor se postavil hned na počátku nástupu komunistické totality a zažil nejkřutější mučení, které si bylo možné představit. Elektrickým proudem do bot. Elektrické boty, tak se tomu také prý říkalo. „*Samozřejmě že nejtěžší byly ty výslechy. Nás vyšetřovala hradištská StB. Ale samotné vyšetřování se odehrávalo ve Vsetíně. Tehdy do Vsetína na zámek přijela osádka z Uherského Hradiště. Grebeníček, Čáň, Mareček a místní příslušníci ze Vsetína k tomu [...]. Já měl tu smůlu, že jsem pracoval přímo ve Vsetíně a byl zatčen jako první. Takže jsem zažil to největší drama, které přišlo hned večer na vsetínském zámku,*“ popisuje Zhof. Zatkli ho v devět hodin ráno. Tehdy pracoval v zemědělském výkupu MORAGRO, takže ho zatkli na jatkách na Vsetíně. Odvezli do zámku a tam musel začít psát: všechno, co ví, kdo je... Mezitím zatýkali ostatní.

„Posadili mne na židli a někdo řekl, aby se ostatní na mne podívali, že jsem schopen všeho! Já se musel vyzout. Připoutali mne na postel, dva z nich si vzali obušky a mlátili mne do bezvědomí. Po patách. Pak jsem procitl a musel kolem nich chodit a běhat. To se opakovalo znovu. Zase do bezvědomí. Estébáci měli odznaky politických vězňů; Zavadilík, Čáň, Grebeníček [...], Hlavačka.“ U StB v Uherském Hradišti působili vyšetřovatelé, kteří byli za války vězněni a pronásledováni nacisty, například za ilegální činnost. „*Já jsem jim řekl: ‚To vás naučili v koncentráku?‘ To jsem samozřejmě neměl říkat [...], dali mi ty boty [...]. Za celý den se ani slovo nenapsalo, nepotřebovali nic vědět, jen mlátit. Ty výslechy trvaly u mne týden. První den se nenapsalo nic, druhý den taky ne, já jsem nemohl mluvit ani chodit, to bylo hrozné [...].“*

Bohumil Zhof mučení ve zdraví přežil, nakonec měl štěstí. Protože byl zatčen brzy po převratu, nebyl ještě souzen podle tvrdých komunistických zákonů a tak na svobodu vyšel po dvou letech. Musel sice pracovat ještě u PTP, vojenských pracovních praporů, ale to se už dalo přežít.

Bohumil Zhof se narodil 1. ledna 1928, žil v obci Hovězí na Valašsku, od mládí byl činný v katolické sportovní a kulturní organizaci Orel. V roce 1948, když se komunisté dostali k moci, už pracoval. Absolvent obchodní školy si našel místo v zemědělském výkupu.

Orlové z celého okolí se setkávali na Oravcově chatě ve Velkých Karlovicích, kde se vzdělávali, debatovali, tancovali, zpívali a cvičili. Jenže organizace Orel byla plná mladých lidí vlastenecky uvažujících a věrných jiným ideálům, než byly ty komunistické. Proto byla

pro nový režim nebezpečná už samou svou existencí. Komunisté se ji rozhodli zlikvidovat. Bohumil Zhof společně s kolegy Rudolfem Slavíkem, Josefem Plánkou a Františkem Oravcem z Velkých Karlovic tehdy na chatě organizovali společenské setkání, které označili jako „1. ilegální sjezd Orla Horního Vsacka“. Ale mezitím se už všichni zapojili do odboje. Přemýšleli, jak založit odbojovou skupinu. V jejím čelem stál Josef Plánka, který měl největší odvalu. Skupina se jmenovala Blaník. Plánovali, že by si sestrojili vysílačku, aby mohli zahájit tajné vysílání. Samozřejmě to bylo těžké, nesehnali všechny potřebné součástky, a vysílačku tak nikdy nezprovoznili. Ale alespoň rozšiřovali provolání „*Katolický lide*“, které varovalo před nástupem rudé totality.

V té době navíc do Karlovic zamířili představitelé celostátní organizace Orla Jiří Malášek a Bohuslav Koukal. Především na ně měla tajná policie spadeno; bála se, že všichni členové Orla přejdou do ilegality a založí celostátně organizovanou odbojovou síť. A to nesměli dopustit za žádnou cenu.

„My jsme do Karlovic jezdili i po únorovém převratu a chodil tam s námi kněz páter Antonín Straňák. Šlo se tam i po orelské pouti, která byla plánovaná ještě před únorem. Ale v té době mi dal avízo předseda mládeže z lidové strany, že StB po nás už jde. Hlavní organizátor Oravec se rozhodl, že uteče za hranice a jel za svým bratrancem někam do pohraničí. Jenže Oravce zatkli a chytli, zavezli ho do věznice v Uherském Hradišti a tam to všechno začalo,“ popisuje Zhof.

V té době nikdo nevěděl, jak dlouho bude trvat, než komunismus padne; někteří věřili, že to půjde velmi rychle. „*Já dostal směrnic, že se má založit skupina. A taky co máme jako skupina dělat a jak máme dělat odboj. Nevím přesně dodnes, od koho to bylo. Já jsem říkal od počátku, že se to nemůže takto dělat, že musíme víc opatrně.*“ Není vyloučeno, že se mohlo jednat i o různé provokace. Zhof dostal také další pokyny k odbojové činnosti a rovněž nebylo jasné, dokdy ji má přesně provádět; přišly z neznámé adresy, údajně od odbojové organizace Vietor.

Každopádně se tajná policie dostala odbojářům na stopu. Potřebovala však záminku, aby zátah proti odbojářům mohl být opravdu tvrdý. Velitel Ludvík Hlavačka proto rozhodl, že na Oravcově chatě ukryjí zbraně a pak je „*objeví*“ a budou předstírat, že zmařili odbojářskou akci. Na chatu přivezli pro jistotu celý arzenál zbraní: sedm vojenských pušek, pět automatů, flobertku, tři sta kusů ostrých nábojů, kulometný pás s náboji a pět set nábojů do samopalů.

Byla to samozřejmě učebnicová provokace, která měla jen ospravedlnit zatýkání. To se odehrálo během prosince 1948. Poté, co byl zatčen Oravec u hranic v Aši, byl 21. prosince

1948 přímo v gymnáziu zatčen Josef Plánka. Dne 27. prosince byli zatčeni další: Rudolf Slavík, Petr

Haferník a páter Stanislav Straňák. A jako první ten den ve Vsetíně Bohumil Zhof. Jeho bratr Oldřich naštěstí stihl utéct a dostal se později do Austrálie.

Zhof byl na tom mnohem hůř. Po zatčení následovaly týdenní výslechy na vsetínském zámku. *„Já jsem nemohl mluvit ani chodit, to bylo hrozné [...]. Pak jsem viděl, jak dovedli Oravce a Plánku.“*

Zhof měl za sebou už mučení elektrickým proudem ve speciálních botách, které přivezli vyšetřovatelé do Vsetína z Hradiště. *„Ty boty dali na nohy, vy jste byli v té chvíli jen v ponožkách nebo bosky. Já ani přesně nevím, oni mi to nastrčili, a když pustili proud, tak se zdálo, že se mi ty nohy roztrhnou. To byl ten první den, to oni ani nevěděli, jak se někteří jmenují, ale ukazovali, co na nás mají. Kdo to nezažil, nepochopí. Prostě ta elektřina byla nejhorší, měli trafo a ubírali či přidávali napětí. Řekli jen, přidej mu, ať si vzpomene. To zvedlo člověka, zkřivilo, a pak jste spadli dolů na zem. Ta místnost byla plná, lidé leželi na zemi,“* vyprávěl Zhof. Dodává, že vše se odehrávalo v jakémsi zmatku, vyšetřovatelé chodili mezi nimi a vězni neměli zavázané oči, jak bývalo při vyšetřování v té době zvykem. *„Greibeníček nejvíc chodil a mluvil.“* V té době ho ještě neznal, ale později, až ho převezou do věznice v Uherském Hradišti, mu o něm řeknou spoluvězni. Uvidí ho na chodbě. Viděl tam toho mnohem víc: jednou vynášeli vězně, byl mrtvý. *„Pohůnek se jmenoval – oni ho vezli, když jsme vynášeli jídlo. To už nám chodbaři řekli, že je hotový, že se oběsil. Jiní říkali, že ho utloukli, nevím [...].“*

Zhof byl ve Vsetíně týden, potom v Hradišti čtyři měsíce. Zažil život, při kterém musel pořád dávat pozor. Jak on sám říká, především proto, aby do problémů nedostal někoho dalšího. Byl propuštěn v roce 1951 a po vězení ho čekaly vojenské pracovní jednotky – PTP. Po vojně musel podepsat brigádu na tři roky, takže fáral. Když se vrátil na Valašsko, nastoupil do prodejny, ale hned ho zase vyhodili. Po pádu totality se nedočkal ani odsouzení těch, kteří ho tak krutě mučili. *„To ani nebyl soud, ta soudkyně byla komunistka a oni měli styky. Jediný vyšetřovatel Zavadilík se omluvil. Hlavačka se omlouval ze zdravotních důvodů, a já jsem ho přitom sledoval v Praze. Bydlel na Letné a chodil s manželkou normálně na procházky! Tak jsem věděl, že to nemá cenu.“*

Zhof si vzal o dva roky mladší Marií Štrbíkovou, která také byla politickou vězeňkyní, navíc vězněm byl rovněž její otec a ve vězeňské nemocnici zemřel. Byla odsouzena za pomoc odbojářům ze skupiny Světлана.

Autor textu Luděk Navara